

10. Activitats per treballar les estratègies de comprensió lectora a l'educació infantil i al cicle inicial de primària

L'Impuls de la lectura

Col·lecció de dossiers didàctics derivats de la formació sobre
L'aprenentatge inicial de la lectura (Saber llegir)

10. Activitats per treballar les estratègies de comprensió lectora a l'educació infantil i al cicle inicial de primària

Elaboració:

Servei d'Immersió i Acolliment Lingüístics

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya
Octubre 2013

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de reconeixement no comercial Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

1. Les estratègies de lectura a l'EI i CI	4
2. Formular hipòtesis i comprovar-les	4
2.1. Activitats per treballar l'ús d'aquesta estratègia	5
3. Fer inferències	10
3.1. Activitats per treballar l'ús d'aquesta estratègia	11
4. Fer connexions	15
4.1. Activitats per treballar l'ús d'aquesta estratègia	15
5. Resumir i/o recapitular	20
5.1. Activitats per treballar l'ús d'aquesta estratègia	20
6. Visualitzar	22
6.1. Activitats per treballar l'ús d'aquesta estratègia	22
7. L'avaluació de les estratègies de lectura	25
8. Bibliografia	28

1. LES ESTRATÈGIES DE LECTURA A L'EDUCACIÓ INFANTIL I AL CICLE INICIAL DE PRIMÀRIA

A l'educació infantil i al cicle inicial de primària l'alumne comença a treballar les estratègies de comprensió lectora. Ho fa sistemàticament i ho continuarà fent fins arribar a l'autonomia al final de l'ensenyament obligatori.

En aquest dossier, doncs, presentem materials i activitats diversos que podem portar a la pràctica amb els alumnes de EI i CI per tal que es comencin a adonar de les estratègies de comprensió lectora.

Les estratègies de comprensió lectora que aquí desenvolupem són:

- Formular hipòtesis i comprovar-les.
- Fer inferències.
- Fer connexions.
- Resumir i/o recapitular.
- Visualitzar

2. FORMULAR HIPÒTESIS I COMPROVAR-LES

“Predir per als lectors significa utilitzar els seus coneixements previs i el text que llegeixen, per establir expectatives del que passarà o de la informació que el text pot contenir (...)”.

Kelley & Clausen-Grace. Citat a: CALERO, A. *Cómo mejorar la comprensión lectora*, 2011.

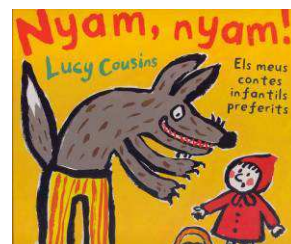
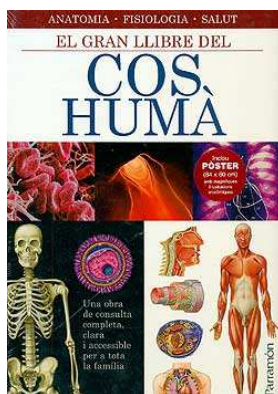
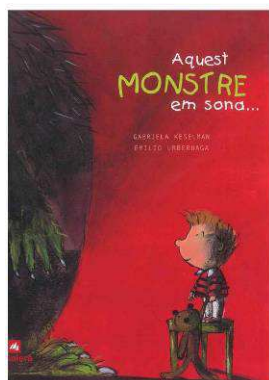
El procés de formular i verificar hipòtesis és l'essència de la comprensió, és la interacció entre el que ja sabem i el que diu el text. Quan als nostres alumnes no els és possible formular hipòtesis sobre el text, bé per la lentitud excessiva en la descodificació, bé per manca de coneixements previs sobre el tema o bé per les dificultats discursives del mateix text, la lectura esdevé molt poc eficaç: no comprenen, no tenen consciència de les dificultats i no saben com controlar i regular la comprensió.

La formulació d'hipòtesis és una estratègia que s'aplica en els tres moments del procés lector: abans, durant i després de la lectura. Abans de la lectura, ens permeten generar expectatives; si les formulem durant la lectura, podem controlar les nostres prediccions mentre interactuem amb el text, alhora que les anem ajustant i confirmant per aconseguir una comprensió millor d'allò que llegim; i, després de la lectura, contrastem, confirmem i revisem les hipòtesis inicials.

2.1. Activitats per treballar aquesta estratègia:

- Fer hipòtesis a partir de la coberta d'un llibre o conte.
- Fer prediccions a partir dels indicis textuais d'un llibre o un text.
- Fer prediccions a partir de la lectura de la primera o primeres línies d'un text.
- Fer prediccions a partir de la lectura de la primera pàgina d'un llibre o conte.
- Fer hipòtesis a partir d'un fragment d'un mural o d'un fragment d'una imatge.
- Fer hipòtesis a partir d'una fotografia d'una situació compromesa.
- Fer prediccions sobre el desenvolupament d'una història.
- Fer prediccions sobre el desenvolupament d'una seqüència repetitiva.
- Predir el diàleg dels personatges.
- Predir què farà un personatge.
- Predir el final d'una història.
- Anticipar el contingut de la pàgina d'un conte a partir del que ja s'ha llegit.
- Anticipar, a partir del títol i de les imatges, cinc paraules que sortiran en una lectura.
- Endevinar objectes a partir de les seves ombres.
- Endevinar quin objecte hi ha. El bagul, la maleta o la capsa màgica.

Fer hipòtesis a partir de la coberta d'un llibre o conte:

De què deuen parlar aquests llibres?

Fer prediccions a partir dels indicis textuais d'un llibre o text:

Text extret de: Revista Tatano, núm. 70

Mira el títol, les lletres que hi ha de colors..., de què creus que parlarà aquest text?

Fer prediccions a partir de la lectura de la primera o primeres línies d'un text:

- El docent escull una lectura adient i demana als alumnes que en llegeixin només la primera línia. Pot fer-se en veu alta, si s'està treballant a partir de la lectura en veu alta.
- A partir de la lectura d'aquesta primera frase, el docent proposa als alumnes fer prediccions.
- És bo proposar als alumnes que comparteixin primer les seves prediccions en petits grups i, després, que ho facin col·lectivament, perquè s'adonin que no hi ha una predicció "única i correcta".
- També pot ser interessant registrar i anotar les diferents prediccions i/o pensaments generats a partir de les discussions per poder-les recordar i comprovar.
- Després de la lectura del text, i també durant la lectura, es comproven col·lectivament, i amb el suport del recull escrit, les prediccions. Els alumnes poden anar comprovant i reformulant les seves prediccions.

*La nit que en Max es va disfressar de llop
i va fer moltes trapelleries, de tota mena, la seva
mare li va dir: -MONSTRE!*

Sendak, Maurice. *Allà on viuen els monstres*. Kalandraka, 2010.

Podem fer prediccions a partir de la lectura de la primera línia del conte de ficció “Allà on viuen els monstres”. Comencem presentant l’activitat als nostres alumnes:

Avui us he portat un conte. I aquest conte ens servirà per aprendre a pensar què passarà. Sabeu què fem els lectors quan estem llegint una història? Mentre llegim pensem què passarà. I després comprovem si ho hem encertat o no. A vegades encertem i a vegades no. I per ser bons lectors hem de practicar molt. Doncs nosaltres avui practicarem amb aquesta història.

I també compartim l’objectiu de l’activitat amb els alumnes:

Per tant, farem hipòtesis; practicarem aquest truc de pensar què passarà o com continuarà la història.

I comencem l’activitat llegint-los la primera línia i proposant als infants que facin hipòtesis:

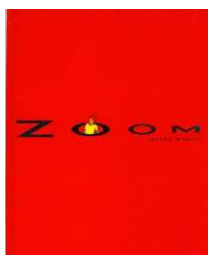
Jo us llegeixo la primera ratlla d’aquesta història i vosaltres haureu de pensar què passarà, com continuarà...”. “Atenció, llegeixo: La nit que en Max es va disfressar de llop i va fer moltes trapelleres, de tota mena, la seva mare li va dir: – MONSTRE!” “I ara... Com creieu que continuarà la història? Què passarà?

Després d’un temps per pensar les prediccions i compartir-les en grups de quatre..., les posem en comú i les anem anotant col·lectivament a la pissarra.

Finalment, els llegim el conte sencer i n’ensenyem les il·lustracions per tal de comprovar si les prediccions són encertades. I per acabar, reflexionem amb els alumnes sobre el que hem après i sobre per a què ens pot servir l’estratègia:

*Què creieu que heu après avui?
Per a què ens servirà aquest truc de pensar què passarà?*

Fer hipòtesis a partir del fragment d’una imatge:

BANYAI Istvan. Zoom. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2012.

Què és? Qui és? On és?

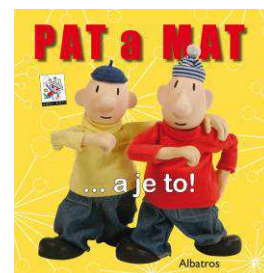
Fer hipòtesis a partir d'una fotografia d'una situació compromesa:

- Què creus que passarà?
- Com acabarà la situació?

Fer prediccions sobre el desenvolupament d'una història:

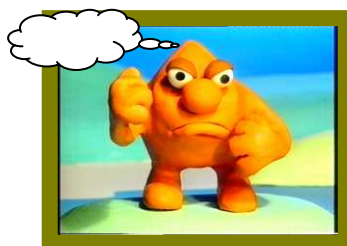
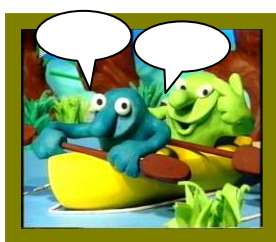
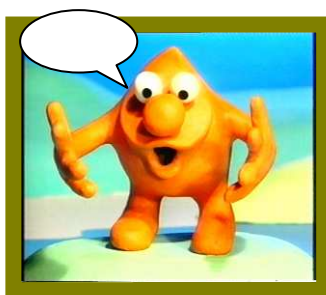
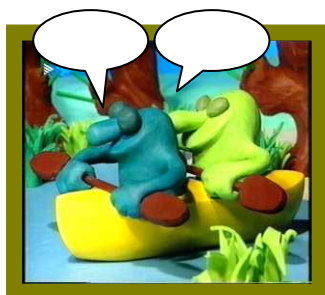
A partir de breus capítols de dibuixos animats muts

Fer prediccions sobre el desenvolupament d'una seqüència repetitiva:

Predir el diàleg dels personatges:

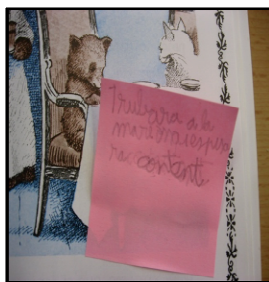
Predir què farà un personatge:

Abans de la lectura, la mestra fa la connexió i diu als alumnes:

Recordeu que l'altre dia us vaig presentar el llibre que m'havien regalat "El conill màgic"? Entre tots pensàvem què faria el conill, intentàvem endevinar-ho; uns ho van encertar i d'altres no tant. Doncs avui farem el mateix amb un altre text.

Durant la lectura, el docent modela com predir què farà un personatge del text i com anotar la predicció en una nota adhesiva per després poder-la comprovar. I aleshores cada alumne/a escriu també en una nota adhesiva la seva hipòtesi del que creu que farà el personatge i l'enganxa al llibre. Per parelles, els alumnes comparteixen les hipòtesis.

Després de la lectura, es comproven les hipòtesis, fent servir les notes adhesives per recordar-les.

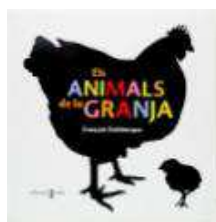

Predir el final d'una història:

A partir de la lectura del conte *Un monstre sota el llit* d'Angelika Glitz i Imke Sönnichsen (ed. Timun Mas), proposem als alumnes que facin prediccions sobre el final de la història.

Endevinar objectes a partir de les seves ombres:

3. FER INFERÈNCIES

“Saber activar coneixements que no són d’una manera clara o explícita en el text”.

Genové i altres, 1998

“Llegir és comprendre i, més en concret, elaborar els significats que no s’esmenten explícitament (inferències).”

Cassany, 2006

La inferència és l’habilitat de comprendre algun aspecte determinat del text a partir del significat de la resta. Consisteix a superar les llacunes que, per diverses causes, apareixen en el procés de construcció de la comprensió, ja sigui perquè el lector desconeix alguna

paraula, perquè l'escrit presenta errors tipogràfics, perquè s'ha perdut una part del text o per qualsevol altra causa. Sovint es produeixen aquestes llacunes de significat. En aquests casos, els lectors experts aprofiten totes les pistes contextuais i els seus coneixements per donar al buit produït un significat coherent amb la resta del text.

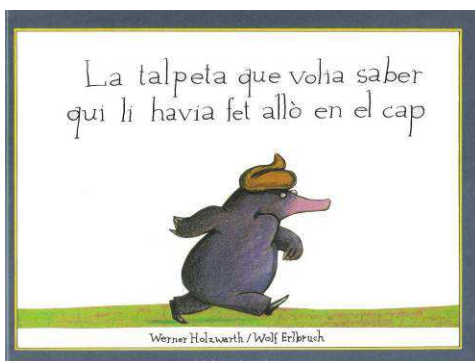
Aquesta estratègia ens permet suplir buits d'informació i aclarir dubtes, establir connexions amb el que ja sabem, intuir què ens vol transmetre l'autor... i, d'aquesta manera, no haver d'interrompre la lectura. I, sobretot, ens permet arribar a un nivell de comprensió crítica, ja que fa possible suplir i/o afegir informació de manera que integrem les idees del text i elaborem nous significats.

Utilitzem l'estratègia durant la lectura, quan fem inferències a partir de pistes que trobem al text, i després de la lectura, aportant altres coneixements per respondre preguntes de diferents nivells d'exigència.

3.1. Activitats per a treballar l'ús d'aquesta estratègia:

- Endevinar enigmes i endevinalles.
- Completar una història.
- Emplenar els buits d'un text: dibuixar, cercar o escriure la paraula que falta.
- Deduir una paraula a partir d'una definició.
- Deduir informació a partir de l'observació dels detalls, en una làmina.
- Deduir quin caràcter té un personatge a partir de la seva actuació.
- Cercar les diferents maneres d'anomenar la protagonista que apareixen al llarg de la història.

Endevinar enigmes i endevinalles (Exemple 1):

Holzwarth, Werner; Erlbruch, Wolf. *La talpeta que volia saber qui li havia fet allò en el cap*. Kalandraka, 1999.

Aquest conte pot ser-nos útil per treballar amb els alumnes de P5 o CI l'estratègia de fer inferències. Durant tota la història, la talpeta, la protagonista, intenta resoldre un enigma:

Qui m'ha fet això en el cap? I els nostres alumnes, sempre engrescats i interessats per aquests temes escatològics, de ben segur que tindran coneixements i raonaments prou interessants per resoldre-ho.

Comencem explicitant i compartint amb els alumnes l'estratègia de lectura:

Mireu...avui llegirem tots junts aquest llibre. I el llegirem per practicar un altre dels trucs que ens ajuden a entendre millor el que llegim. Recordeu que altres dies ja hem après altres trucs, oi? A veure... quins eren? Bé, doncs avui veurem què podem fer quan el text no ens ho diu tot, quan hi ha coses que no hi són al llibre i, per tant, ens falta informació. Veurem que podem pensar què sabem nosaltres d'allò i després podem deduir o endevinar la informació que faltava.

A continuació llegim expressivament el títol:

La talpeta que volia saber qui li havia fet allò en el cap.

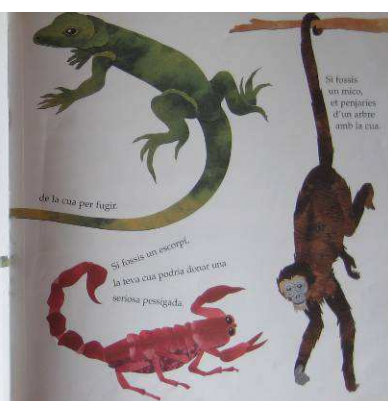
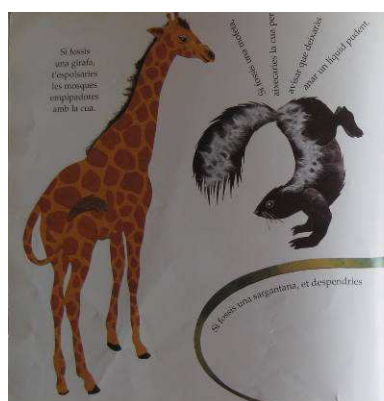
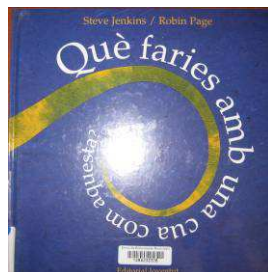
I també les primeres pàgines del conte:

Quan un dia una talpeta va treure el cap d'entre una muntanyeta de terra per tal de veure si ja eixia el sol, li va ocórrer allò. Era rodó i marró, s'assemblava una mica a un xoriço i el pitjor de tot: li va caure justetament damunt del cap." "Quin fàstic! cridà la talpeta. Qui m'ha fet això en el cap? Però era tan curta de vista que ja no va poder veure a ningú." "Has estat tu, qui m'ha fet això al cap?, va preguntar al colom que en aquell moment passava volant per allà.

I comencem a treballar conjuntament les inferències:

Nois, aquí ens aturem i ens fem una pregunta que hem d'intentar resoldre. Ens preguntem si ha estat el colom qui li ha fet allò al cap. Per respondre la pregunta pensem què sabem de la caca dels coloms: com és? de quin color? com és de gran? s'assembla a aquesta caca que la talpeta té al cap? I així podem deduir si ha estat ell.

Endevinar enigmes i endevinalles (Exemple 2):

Jenkins, Steve; Page, Robin. *Què faries amb una cua com aquesta?* Ed. Jovenut, 2004.

La mestra modela com fer inferències a partir d'aquest llibre:

Primer de tot em pregunto de qui deu ser aquesta cua? Al conte veig que és una cua més aviat prima i molt llarga, amb una mica de pèl i de color marró. Jo sé que els micos tenen la cua molt llarga, de color marró o negre i una mica peluda. Per tant, penso que deu ser de mico, aquesta cua.

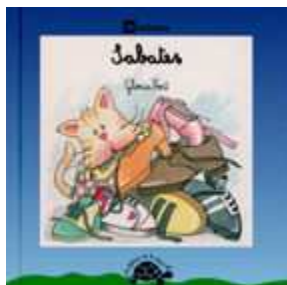
I tot seguit em pregunto què fan els mico amb la cua? A la imatge veig que la cua llarga és una mica cargolada. Jo sé que els micos viuen en zones boscoses i que passen molt de temps als arbres; penjats en un arbre, saltant d'una branca a l'altre... Per tant, penso que la cua els deu servir per penjar-se de les branques dels arbres.

A continuació es fan inferències conjuntament. Per tant, la mestra diu als alumnes: "Vinga, ara vosaltres. De qui deu ser aquesta cua? De qui deuen ser aquestes orelles? I aquest nas?"

Emplenar buits d'un text: dibuixar, cercar o escriure la paraula que falta:

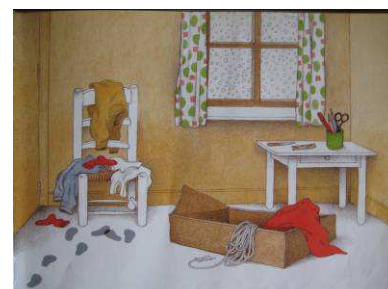
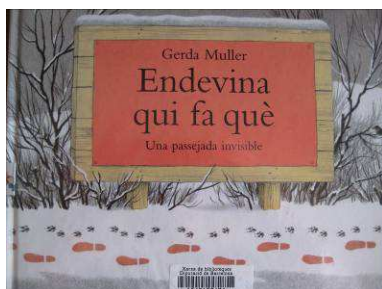
Deduir informació a partir de l'observació dels detalls, en una làmina (Exemple 1):

Font, Glòria. *Sabates*. Ed. La Galera. Col. Els llibres de la tortuga, 1993.

Aquest conte ens permet treballar l'estratègia d'inferir. Mitjançant la pregunta *de qui deuen ser aquestes sabates?*, els alumnes han d'anar inferint informacions per trobar les respostes. Algunes informacions ens arriben de la imatge: la cama i el peu que porta aquella sabata, la roba, la posició del peu... Altres informacions ens arriben pels coneixements previs dels infants: l'ús de la sabata, la persona que pot portar aquelles sabates...

Deduir informació a partir de l'observació dels detalls, en una làmina (Exemple 2):

Muller, Gerda. *Endevina qui fa què*. Ed. Corimbo, 2001

Aquest llibre sense lletra ens narra una història a partir de les petjades del protagonista. A partir de preguntar-se *de qui són aquestes empremtes? Qui són els personatges que mai no veiem? Qui fa què?*, els nostres alumnes han d'anar deduint les informacions que no apareixen de manera explícita a la imatge. Un munt d'indicis, que trobaran sobretot a l'inici i al final del llibre, els permetran fer inferències.

4. FER CONNEXIONS

Relació que establim entre la informació del text i :

- el que jo penso, sento o crec,
- informacions dels mateix text o altres textos,
- coneixements del món.

Amb aquesta estratègia el lector pot relacionar informació del text que llegeix amb les seves experiències personals, amb diferents informacions que hi ha al mateix text o amb altres llibres que ha llegit i amb el món que l'envolta.

Aquesta estratègia permet establir vincles amb la informació del text, que faciliten al lector un alt grau d'implicació personal.

4.1. Activitats per treballar l'ús d'aquesta estratègia

Connexions amb un mateix (Exemple 1):

FIDEUS A LA CASSOLA

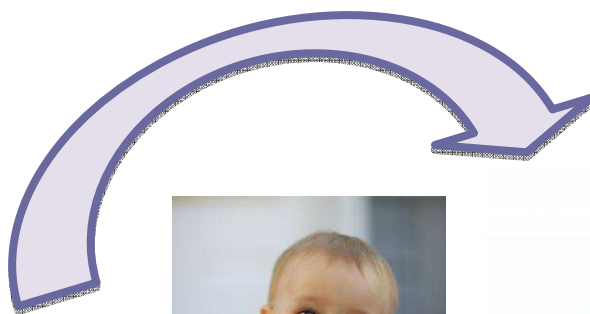
Ens els mengem fent tabola
els fideus a la cassola.

Llargs o curts són divertits
i bons per llepar-se els dits.

Quan el suc ens regalima
la mare, de por, s'aprima.

Però si ens els acabem
fins perdona que ens taquem.

Miquel Martí i Pol

Aquest poema ens pot servir per treballar l'estratègia de fer connexions entre el text i un mateix. A l'aula llegim el poema i proposem als alumnes que connectin amb les seves experiències personals, allò que senten en llegir-lo...

Us agraden a vosaltres els fideus? Com us els mengeu?

Si els alumnes amb la lectura del poema recorden que, quan eren més petits, s'embrutaven moltíssim quan menjaven fideus o espaguetis i que el pare i la mare es posaven molt nerviosos, o si els ve al cap aquella imatge de quan s'ho passaven tan bé menjant fideus amb els seus cosins..., estableixen uns vincles amb la informació del text que els permeten un alt grau d'implicació personal i, per tant, una millor comprensió.

També podem treballar les connexions demanant als alumnes que "es posin a la pell dels personatges" i que pensin què farien ells en aquella situació, com es sentirien...

Connexions amb un mateix (Exemple 2):

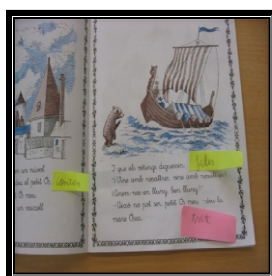
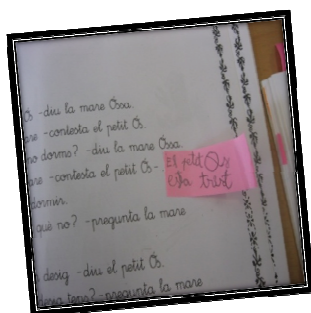
En aquesta experiència de l'escola Àngels Alemany i Boris veiem com els alumnes escriuen en una nota adhesiva com creuen que se senten els personatges en diferents moments del llibre.

En primer lloc, conjuntament, s'exemplifica com utilitzar les notes adhesives de dos colors per indicar els bons i els mals moments dels personatges. El mestre llegeix i en gran grup es decideix si el personatge està passant per un bon o mal moment. A la nota adhesiva s'escriu col·lectivament una paraula per descriure com se sent.

A continuació cada alumne/a llegeix i assenyala amb la nota adhesiva (groc o rosa) quan els personatges estan passant per un bon o mal moment. Escriu, també, com se sent el personatge.

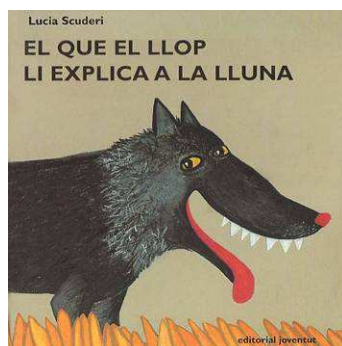
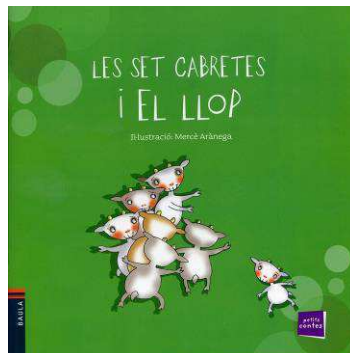
Cada nen/a llegeix i comparteix les connexions amb la seva parella.

Finalment, es rellegeix la lectura.

Escola Àngels Alemany i Boris (Lloret de Mar)

Connexions amb el text

A partir d'alguns contes com aquests podem modelar i practicar amb els nostres alumnes l'estratègia lectora de connectar la informació que ens aporta un text amb altres informacions del mateix text o d'altres textos.

El docent ha d'ajudar els alumnes a copsar les semblances i diferències dels contes.

Pot preguntar:

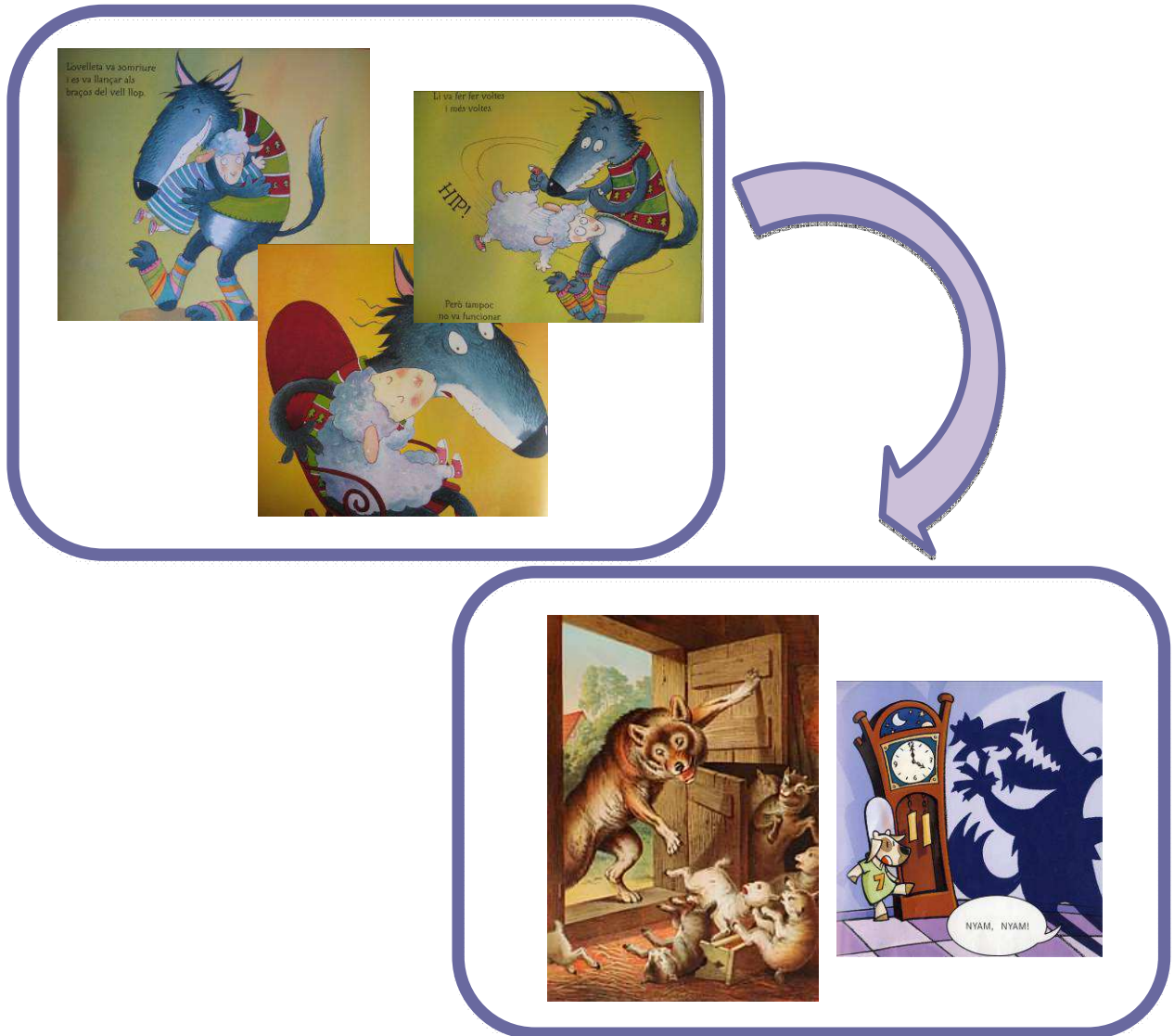
- *Com és el llop en aquests contes?*
- *Recordeu què ens explicava l'altre conte sobre el llop? I aquest què ens diu?*
- *És diferent? És igual? Per què?*
- *En quins altres contes surten llops?*

Per això, podem tenir converses de l'estil de:

En aquest conte veig que el llop és diferent dels altres llops. Aquí es veu que és una mica sentimental perquè li sap greu menjar-se l'ovelleta; li ha agafat afecte, juga amb ella...i viu amb ella. En canvi, al conte que vam

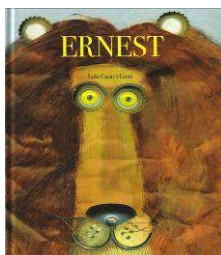
explicar l'altre dia... el llop era dolent, no ho era gens de sentimental, es menjava les cabretes.

Els dos contes parlen de llops, però aquest diu que l'ovella i el llop acaben fent-se amics i el llop l'acull a casa seva perquè no passi ni fred ni gana i aquest altre explica com el llop aprofita que la mare cabreta ha marxat per fer por a les cabretes, espantar-les i menjar-se-les.

Connexions amb altres coneixements

A partir de l'àlbum il·lustrat *Ernest* de Lola Casas, podem entrenar amb els nostres alumnes l'estratègia de fer connexions entre la informació que hi ha al text i altres coneixements que tenim sobre el món.

El mestre pot modelar com fer aquestes connexions. Així, pot dir-los als alumnes:

Jo, quan començo a llegir aquest conte, veig que va d'un lleó que viu a la sabana i aleshores em ve al cap tot allò que sé sobre els lleons i la sabana. I també em ve al cap on i com ho he après, o on ho he vist, o on ho he llegit... tot el que jo sé sobre els lleons.

Aquestes urpes em recorden que els lleons són animals salvatges que viuen a la selva i que cacen antílops, búfals, zebres... per poder sobreviure.

Quan veig al conte que el lleó Ernest es prepara per caçar, a mi em sorprèn perquè sé que són les lleones les encarregades de caçar. Mentre les lleones cacen els lleons han de vigilar i protegir la manada. Això ho vaig llegir en un llibre d'animals salvatges i també ho vaig veure en un documental.

Veieu, doncs, el que jo faig per entendre millor el conte de l'Ernest? Vaig llegint i mirant què em diuen les imatges del conte i al mateix temps vaig pensant i connectant amb el que jo ja sé dels lleons i de la sabana.

Una vegada fet el modelatge, cal passar a la pràctica guiada, moment en què fem connexions col·lectivament. Podem guiar la conversa a partir de preguntes com:

- Què en sabeu, de la sabana? I dels lleons?
- Què en sabeu, del rei de la sabana?
- Què us recorden aquestes urpes?

- *En sabeu alguna cosa, de com viuen i com cacen els lleons i les lleones?*
- *On ho heu vist? On ho heu llegit?*

5. RESUMIR I/O RECAPITULAR

És una estratègia que ajuda el lector a identificar i organitzar la informació bàsica del text i a exposar-ne els aspectes essencials, oralment o per escrit, de manera breu.

Resumir és una estratègia complexa que engloba altres estratègies o subestratègies: recapitular, seleccionar, identificar la idea principal...

Aquesta estratègia permet seleccionar la informació que obtenim del text, organitzar-la i transmetre-la. La utilitzem durant la lectura, per seleccionar, recapitular i sintetitzar, i, després de la lectura, per elaborar un nou text breu.

Treballar l'estratègia de recapitular, recollir el que el text diu ordenadament i ser capaç d'expressar-ho amb les pròpies paraules és un pas previ i important per treballar posteriorment l'estratègia de resumir.

Recapitular

Recordar sumàriament els aspectes essencials que s'han llegit.

5.1 Activitats per a treballar l'ús d'aquesta estratègia:

- Repetir oralment la història que hem compartit recapitulant l'ordre de les seqüències.
- Reexplicar i reproduir contes llegits.
- Organitzar la informació d'un text expositiu en un esquema.
- Ordenar les seqüències d'un conte.
- Fer una llista de personatges per ordre d'aparició.
- Posar títol a una làmina mural o a una seqüència d'imatges.

Repetir oralment la història que hem compartit recapitulant l'ordre de les seqüències:

Reexplicar i reproduir contes llegits:

La reexplicació d'un conte llegit és útil per recuperar el contingut del text llegit o escoltat i per assegurar que els alumnes hagin comprès el que es narra a la història. A l'aula, els primers intents de reexplicar col·lectivament el conte poden ser fragmentats, però el repàs del contingut i de les seves expressions i paraules aniran preparant els nens per ser capaços de fer-ho tots sols, fent ús de la seva capacitat de reproduir discursos.

La mestra llegeix en veu alta cada una de les pàgines del conte. Després de llegir, la mestra convida els nens a reproduir el text que acaben de sentir, i aquests fan un parell de proves abans de registrar en una gravadora la seva reproducció del fragment.

Per reexplicar el conte llegit la mestra diu als alumnes:

Ara farem memòria del conte que hem llegit. Com començava? Què va passar? Què es deien els personatges? Ara ho explicarem. Tornem-hi!

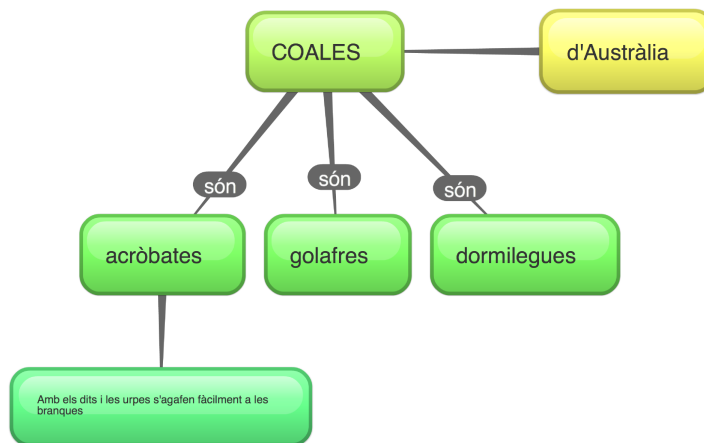
Un cop feta la gravació, ho tornen a sentir i entre tots corregeixen allò que fa falta perquè el text dit sigui cohesionat i coherent.

Font: Web "Aprendre textos" d'Anna Teberosky

Organitzar la informació d'un text expositiu en un esquema:

6. VISUALITZAR

Entenem per visualitzar la capacitat de crear imatges mentals a partir dels textos que es llegeixen. Veure i imaginar allò que el text diu.

“Veig una pel·lícula dins del cap mentre vaig llegint”

Aquesta estratègia permet crear una “imatge” més completa del que es llegeix, estructurar, organitzar i visualitzar continguts abstractes i també “submergir-se” en el món que suggereix el text i fer que la lectura sigui més agradable, motivadora i satisfactòria (Andrés Calero).

Quan els lectors experts visualitzen, s'impliquen en la lectura transformant les paraules del text en imatges, sons, sensacions i sentiments, plantegen connexions entre el que diu el text i la seva experiència, gaudeixen llegint, recorden el que llegeixen i milloren el seu nivell de comprensió lectora.

6.1 Activitats per treballar l'ús d'aquesta estratègia:

- Continuar una descripció.
- Aparellar una descripció amb la imatge correcta d'entre tres opcions.
- Llegir un problema matemàtic i fer-ne el dibuix.
- Observar la imatge d'un objecte, un animal o una persona i imaginar on és, què hi deu haver al seu voltant...
- Escoltar una narració amb els ulls tancats (amb música d'ambient) i després fer un dibuix de com ens hem imaginat una escena, un personatge...

- Imaginar-nos que som dins el conte: què fem, què els diem als personatges...
- Escoltar una peça musical o una cançó i després dibuixar, explicar o escriure el que t'has imaginat.

Aparellar una descripció amb la imatge correcta d'entre tres opcions:

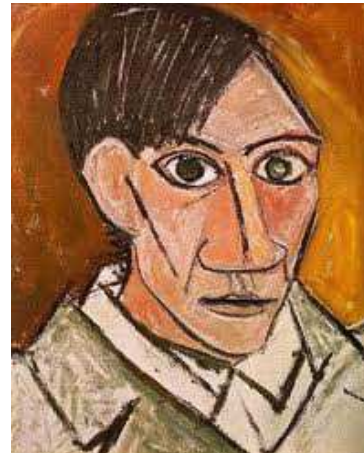
És un home de cara llarga i faccions marcades. Té els cabells foscos i llisos. Té les galtes enfonsades i rosades i un nas molt gros. Els seus ulls són grossos com taronges i les seves celles fines i arquejades. Porta camisa blanca i americana.

Autoretrat de Van Gogh

Autoretrat de Velázquez

Autoretrat de Picasso

Observar la imatge d'un objecte, un animal o una persona i imaginar on és, què hi deu haver al seu voltant...

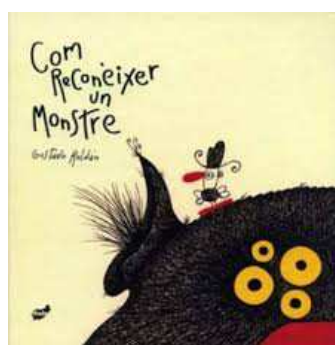

Coneixes aquests animals?
On t'imagines que són?
Què hi deu haver al seu voltant?

Escotar una narració amb els ulls tancats i després fer un dibuix de com ens hem imaginat una escena, un personatge, ...

A partir de la lectura d'aquest àlbum il·lustrat, i de les divertides descripcions que l'autor fa d'un monstre, els nostres alumnes poden visualitzar com són els monstres.

Per això, nosaltres els llegim el text sense ensenyar cap de les imatges, tampoc les de la coberta de l'àlbum, i els demanem que visualitzin (potser tancar els ulls) un monstre tal i com es descriu en el conte. Finalment, els demanem que dibuixin el monstre que han visualitzat, i analitzem els dibuixos demanant als alumnes que argumentin per què s'han imaginat el monstre d'aquella manera. Serà interessant, a posteriori, rellegir-los el conte tot mirant les imatges i/o simplement mirar les imatges per tal de comprovar com era el monstre que ha dibuixat l'autor.

“Si ens trobem davant d’una cosa que pugui semblar un monstre, el millor és assegurar-se de que veritablement ho sigui. Si les seves potes són grans i peludes. Si té tantes potes que fan un bosc. Si la seva cua s’allarga molts i molts metres...

Si té unes escates tan dures com a esglaons. Si de les seves orelles surten uns pèls llarguíssims. Si a sota de les celles té uns ulls grocs. Si el seu nas és com una albergínia gegant. Llavors segur que som davant d’un monstre.”

Roldán, Gustavo. *Com reconèixer un monstre*. Thule, 2010.

Escotar un poema amb els ulls tancats i fer un dibuix de com ens hem imaginat un lloc, un personatge...

La plaça

La plaça no és gaire gran
té porxos en dos costats.
A l'hivern, plovent, nevant,
hi passem aixoplugats.

Una font en un racó,
molt petit el rajolí:
les noies, en processó,
els càntirs hi van a omplir.
El temps no s'acaba mai,
s'atura, la pressa rai!

Hi ha un estanc i un estanquer
que és baixet, gras i ufanós,
viu, garlaire, xafarder:
sempre en sap de tots colors.
Va gent a fer-la petar
que s'oblida de comprar.

Sovint hi ha poc personal
amb la cara que somriu
i amb posat de no fer mal,
que hem nascut al mateix niu.
«Bon dia, Quim, què hem de fer?»
«Cap a l'hort» «Que us vagi bé»

Surt una dona a escombrar
uns nens fan el pam-i-pet,
el silenci és prim i clar:
sons de lluny i un aire net.
La placeta de l'estanc
la tinc ficada a la sang...

Delfi Abella, 1998

Com us heu imaginat aquesta plaça?
Com us heu imaginat a l'estanquer?
Dibuixeu-ho!

7. L'AVALUACIÓ DE LES ESTRATÈGIES DE LECTURA

És necessari que el mestre tingui constància de com els seus alumnes apliquen determinades estratègies que ja s'han treballat amb anterioritat a l'aula per mitjà del modelatge.

Això pot fer-ho de dues maneres diferents:

- Utilitzant l'observació directa en situacions de lectura de petit i gran grup, veient com apliquen les estratègies treballades.
- Dissenyant activitats específiques per avaluar una estratègia determinada.

Alguns exemples d'activitats específiques:

Estratègia "fer prediccions":

1. Llegeix el títol del conte i pensa cinc paraules que hi poden sortir:

Les paraules dolces¹

2. Continua aquesta història: com creus que seguirà?

Feia molt de temps que els animals volien saber quin gust tenia la lluna. Era dolça o salada? Només en volien tastar un trosset petit.²

Estratègia "fer inferències":

3. El vent s'ha emportat un tros petit de text d'aquest conte. A veure si penses què hi podria dir i ho escrius al requadre vermell:

Una feliç munió de peixets vivia en un racó qualsevol del mar. Tots eren vermells.

¹ NORAC, C.; DUBOIS, C.K. *Les paraules dolces*. Corimbo.

² GREJNIEC, M. *De què fa gust la lluna?* Kalandraka.

*El seu nom era Neda-que-neda*³

4. Llegeix aquest text i pensa què deu voler dir la paraula marcada en vermell:

*Imagina't un lloc
on d'una **embranzida**
t'enlaïres i aterres*⁴
(...)

Estratègia "Autocontrol de la comprensió"

5. Encercleu les paraules intruses d'aquest text :

La guineu va agafar la xarxa i va anar lluna a veure la seva mare.

- *Vaig a caçar un amic- va anunciar.*
 - *Els amics no es cacen - li va explicar la seva taula mare - Els amics cal fer-los.*
- Llavors la guineu va deixar elefant la xarxa i va sortir a fer un amic.*⁵

³ LIONNI, L. *Neda-que-neda*. Kalandraka.

⁴ GONSALVES, R. *Imagina't un lloc*. Ed. Joventut.

⁵ RELF, A. *La guineu fa amics*. Joventut.

Exemple d'observació de les conductes estratègiques dels alumnes al llarg del procés lector

ALUMNES curs:									
1.		Participa i s'implica en les converses al llarg del procés lector.							
2.		Observa i es fixa en les imatges i els indicis textuels.							
3.		Fa connexions entre la lectura i la seva experiència personal.							
4.		Fa prediccions o anticipa la continuïtat del text.							
5.		Fa inferències i dedueix informació.							
6.		Omple buits de significat amb ajuda del context.							
		Reflexiona/ recorda el que estan fent per comprendre.							
		Intenta aportar solucions quan hi ha una dificultat de comprensió.							

8. BIBLIOGRAFIA

- Queralt, E. *Llegir, més enllà de les lletres. Interioritats de didàctica de la lectura*. Pagès editors, 2012.
- Web Reading rockets <http://www.readingrockets.org/>
- Web Aprender textos: <http://aprendretextos.com/>
Reexplicació i reproducció de contes llegits:
http://aprendretextos.com/index.php?page=shop.product_details&flypage=flypage.tpl&product_id=26&category_id=7&option=com_virtuemart&Itemid=98&lang=ca
- *La lectura en un centre educatiu*. Departament d'Ensenyament. Maig 2013.
http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Departament/Publicacions/Monografies/Lectura/La_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf
- Orientacions per a l'ensenyament- aprenentatge de la lectura i l'escriptura.
<http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/b1d78d69-311c-4d4f-9a5efcea21f4e3dc/apr%20de%20la%20lect%20i%20lescriptura%20v%20actualitzada.pdf>
- Blog Andrés Calero.
<http://compension-lectora.org/>
- Solé, I. *Estrategias de lectura*. Ed. Graó, núm. 137. 2a edició abril 2009.